

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 2/18

Luksemburg, 11 stycznia 2018 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-673/16
Relu Adrian Coman i in. / Inspectoratul General pentru Imigrări i in.

**Zdaniem rzecznika generalnego Melchiora Watheleta pojęcie „współmałżonka”
obejmuje, w kontekście swobody przepływu obywateli Unii i członków ich rodziny,
współmałżonków tej samej płci**

Chociaż państwa członkowskie mają prawo decydowania, czy chcą dopuścić możliwość zawierania małżeństw przez osoby tej samej płci w swoim porządku prawnym, to nie mogą naruszać swobody przebywania na ich terytorium obywatela Unii, odmawiając wydania jego współmałżonkowi tej samej płci, będącemu obywatelem państwa trzeciego, prawa stałego tam pobytu

Relu Adrian Coman, obywatel rumuński, i Robert Clabourn Hamilton, obywatel amerykański, wspólnie zamieszkiwali przez okres czterech lat w Stanach Zjednoczonych, po czym w 2010 r. zawarli związek małżeński w Brukseli. W grudniu 2012 r. R.A. Coman i jego małżonek zwrócili się do rumuńskich organów o wydanie im dokumentów umożliwiających R.A. Comanowi podjęcie pracy i stały pobyt wraz z jego małżonkiem w Rumunii. W uzasadnieniu wniosku oparli się na dyrektywie w sprawie wykonywania prawa do swobodnego przemieszczania się¹, która zezwala współmałżonkowi obywatela Unii, który skorzystał z tej swobody, do dołączenia do niego w państwie członkowskim, w którym ów obywatel przebywa.

Organy rumuńskie odmówiły jednak wydania R.C. Hamiltonowi zezwolenia na pobyt, twierdząc między innymi, że nie może on w Rumunii zostać uznany za „współmałżonka” obywatela Unii, gdyż wspomniane państwo członkowskie nie uznaje małżeństw jednopłciowych.

R.A. Coman i R.C. Hamilton zaskarżyli decyzję tych organów do rumuńskich sądów. Rozpoznając pytanie prawne, z którym zwrócono się do niego w ramach tego sporu, Curtea Constituțională (sąd konstytucyjny, Rumunia) zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości o rozstrzygnięcie, czy R.C. Hamiltonowi, jako współmałżonkowi obywatela Unii, który skorzystał ze swobody przemieszczania się, przysługuje prawo stałego pobytu w Rumunii.

W dzisiejszej opinii rzecznik generalny Melchior Wathelet wyjaśnił na początku, że **problem prawny występujący w sporze w postępowaniu przed sądem rumuńskim nie dotyczy legalizacji małżeństwa zawartego przez osoby tej samej płci, ale swobody przemieszczania się obywatela Unii**. Tymczasem, chociaż państwa członkowskie mają prawo decydowania, czy chcą dopuścić możliwość zawierania małżeństw przez osoby tej samej płci w swoim porządku prawnym, to muszą one przestrzegać swoich zobowiązań wynikających ze swobody przemieszczania się obywateli Unii.

Rzecznik generalny stwierdził następnie, że dyrektywa nie zawiera żadnego odesłania do prawa państw członkowskich w celu ustalenia statusu „współmałżonka”, wobec czego **pojęciu temu należy nadać w całej Unii autonomiczną i jednolitą wykładnię**. Rzecznik generalny podkreślił w tym względzie, że o ile pojęcie „współmałżonka” w rozumieniu dyrektywy odnosi się do prawnego stosunku małżeństwa, **o tyle jest ono neutralne z punktu widzenia płci i niezależne od**

¹ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG.

miejsca, w którym takie małżeństwo zostało zawarte. W tym kontekście rzecznik generalny uważa, że z uwagi na ogólne zmiany społeczne, które w ostatnim dziesięcioleciu zaszły w państwach członkowskich Unii w kwestii dopuszczenia możliwości zawierania małżeństw przez osoby tej samej płci², należy zmienić dotychczasowe orzecznictwo Trybunału³, zgodnie z którym pojęcie „współmałżonka”, zgodnie z definicją powszechnie przyjętą przez państwa członkowskie, oznacza związek dwóch osób odmiennej płci.

Rzecznik generalny zwrócił również uwagę, że pojęcie „współmałżonka” siłą rzeczy wiąże się z życiem rodzinnym, które podlega takiej samej ochronie zarówno na gruncie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, jak i na gruncie europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC)⁴. W tym względzie rzecznik generalny przypomniał, że Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC) uznał, iż pary jednopłciowe, z jednej strony, mogą tworzyć życie rodzinne⁵, z drugiej strony zaś powinny mieć możliwość uzyskania prawnego uznania i prawnej ochrony ich związku⁶. Europejski Trybunał Praw Człowieka stanął również na stanowisku, że w dziedzinie łączenia rodzin **cel polegający na ochronie rodziny pojmowanej tradycyjnie nie może stanowić uzasadnienia dla dyskryminacji ze względu na orientację seksualną**⁷.

W tych okolicznościach rzecznik generalny doszedł do wniosku, że **pojęcie „współmałżonka” w rozumieniu dyrektywy obejmuje również współmałżonków tej samej płci. W konsekwencji osoby takie również mogą stale przebywać na terytorium państwa członkowskiego, w którym ich współmałżonek podjął działalność jako obywatel Unii w następstwie skorzystania z prawa do swobodnego przemieszczania się.** Wniosek ten pozostaje aktualny⁸ również w przypadku państwa, z którego ów obywatel pochodzi, w sytuacji gdy – jak w przypadku R.A. Comana i R.C. Hamiltona – po okresie stałego pobytu w innym państwie członkowskim, w którym ów obywatel rozwinął lub umocnił życie rodzinne, powraca on do tego państwa.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedłożenia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106

² Możliwość zawierania małżeństw jednopłciowych jest obecnie dopuszczona w 13 państwach członkowskich Unii. Nastąpi to również w Austrii najpóźniej 1 stycznia 2019 r. w następstwie wyroku austriackiego trybunału konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2017 r. (G 258-259/2017-9).

³ Zobacz wyrok Trybunału z dnia 31 maja 2001 r., *D i Szwecja/Rada* ([C-122/99 P](#) i [C-125/99 P](#)).

⁴ Europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisana w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r.

⁵ Zobacz wyrok ETPC z dnia 24 czerwca 2010 r. w sprawie *Schalk i Kopf przeciwko Austrii*, pkt 94.

⁶ Zobacz wyrok ETPC z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie *Oliari i in. przeciwko Włochom*, pkt 185.

⁷ Zobacz wyrok ETPC z dnia 30 czerwca 2016 r. w sprawie *Taddeucci i McCall przeciwko Włochom*, pkt 93.

⁸ Stosownie do art. 21 ust. 1 TFUE.